

D-20159

Seat No. _____

M. A. (Education) (Sem.-IV) (C.B.C.S.) Examination

April / May – 2015

Paper-I : Environmental Education

Faculty Code : ?????

Subject Code : 20159

Time : **2 $\frac{1}{2}$ Hours]**

[Total Marks : **70**

સૂચના :

- (1) વિભાગ-1માં એકથી વધુ જવાબ આપેલ હશે તો અમાન્ય ગણાશે.
- (2) વિભાગ-1ના બધા પ્રશ્નોના જવાબ આશી.
- (3) વિભાગ-2ના જવાબ મુદ્દાસર લખવા.

વિભાગ – 1

1 M.C.Q. :

20

- (1) “શીન હાઉસ ઇફેક્ટ” શબ્દ પ્રયોગ સૌ પ્રથમ કોણો કર્યો ?

(A) જે. ફોરીઅરે	(B) કોલીન્સ કોબીલ ઇંગ્લીશ લેંગેજ ડીક્શનરી
(C) મરમે	
(D) એકપણ નહીં	
- (2) ભારતમાં પ્રથમ એસિડ વર્ષી ક્યાં થઈ હતી ?

(A) દિલ્હી	(B) કાન્પુર
(C) મુંબઈ	(D) પૂણે
- (3) સાઈલન્ટ વેલી પ્રોજેક્ટ ક્યાં આવેલો છે ?

(A) કાર્બાટિક	(B) કેરળ
(C) અમદાવાદ	(D) નાગાર્જુના
- (4) ક્યા પ્રાણીની નોંધ રેડ ટેટા બુકમાં કરવામાં આવી છે ?

(A) સિંહ	(B) ચિત્તો
(C) વાધ	(D) હાથી

(5) ક્યા સાધન દ્વારા 'સુનામી'ની આગાહી કરી શકાય છે ?
 (A) S.O.W.W.S. (B) S.S.W.W.S.
 (C) W.W.S.S.S. (D) S.W.S.W.S.

(6) "પર્યાવરણ એક બાધ્ય શક્તિ છે, જે માનવને પ્રભાવિત કરે છે" આ વાચ્યા કોણે આપી ?
 (A) બ્રિટેનિકા એન્સાઈક્લોપીડિયા
 (B) ઈ.જે. રોસ
 (C) સી.સી. પાર્ક
 (D) અન્સયસી

(7) નીચેનામાંથી ક્યા વાયુનું પ્રમાણ વાતાવરણમાં સૈથી વધારે હોય છે ?
 (A) ઓક્સિજન (B) કાર્બન ડાયોક્સાઈડ
 (C) ઓઝોન (D) હિલિયમ

(8) અતિસાર (ડાયેરિયા) ક્યા જીવાણું દ્વારા ફેલાય છે ?
 (A) વિકિયો કોલેરા (B) બેસિસ થર્ડશોસમ
 (C) પેરા થર્ડશોસમ (D) પેનિશ

(9) રાજ્યસ્થાનમાં ખરીફ પાક દરમિયાન ખેતરોમાં પાણીનો સંગ્રહ કરવાની કઈ પ્રણાલી પ્રયત્નિત છે ?
 (A) ઐકેરિયન (B) મહલ
 (C) મૂડા (D) તમામ

(10) 'રિવર ફન્ટ' યોજના કઈ નદી સાથે જોડાયેલી છે ?
 (A) નર્મદા (B) તાપી
 (C) સાબરમતી (D) આ તમામ

(11) અતિવૃદ્ધિ _____ ને કારણે થાય છે.
 (A) જંગલોનો વિનાશ
 (B) રણવિસ્તાર વધુ હોય
 (C) નદીના વહેણમાં પરિવર્તન
 (D) એક પણ નહીં

(12) વિશ્વ ઓઝોન ટિવસ ક્યારે ઉજવાય છે ?
 (A) 8 ડિસેમ્બર (B) 16 સપ્ટેમ્બર
 (C) 24 ડિસેમ્બર (D) 31 ડિસેમ્બર

(13) શુજરાતના ક્યા જિલ્લામાં મરીન અભયારણ્ય આવેલું છે ?
 (A) જામનગર (B) ભાવનગર
 (C) જૂનાગઢ (D) રાજકોટ

(14) વાઈલ લાઈફ ઇન્સ્ટિચ્યુટ ઓફ ઇન્જિયા ક્યા આવેલું છે ?
 (A) ચંદ્રાંગઢ (B) કાનપુર
 (C) દહેરાદુન (D) દિલ્હી

(15) આ પૈકી કઈ સમસ્યા પર્યાવરણની નથી ?
 (A) ગ્લોબલ વોર્મિંગ (B) 9-11 હુમલો
 (C) એસિડ વર્ષા (D) હિમપ્રપાત

(16) સમગ્ર પર્યાવરણનું કેન્દ્રબિંદુ કોણ છે ?
 (A) વનસ્પતિ (B) પ્રાણીઓ
 (C) માનવ (D) પક્ષીઓ

(17) અન્ય વિષય શીખવતા પર્યાવરણ કઈ રીતે શીખવી શકાય છે ?
 (A) કા.પા. કાર્યથી (B) વિષયાભિમુખ દ્વારા
 (C) અનુભંધથી (D) આ તમામ દ્વારા

(18) કઈ કુદરતી આપત્તિની આગાહી થઈ શકતી નથી ?
 (A) ત્સુનામી (B) પૂર
 (C) ધરતીકંપ (D) આ તમામ

(19) ક્યુ આવરણ ભૂસપાટીનો સૌથી વધુ ભાગ રોકે છે ?
 (A) મૃદાવરણ (B) જલાવરણ
 (C) વાતાવરણ (D) જીવાવરણ

(20) વન્ય જીવોના સંરક્ષણની જાગૃતતા માટે વન્યજીવ સમાહ ક્યારે ઉજવવામાં આવે છે ?
 (A) 1 ઓક્ટોબરથી 8 ઓક્ટોબર
 (B) 1 માર્ચથી 8 માર્ચ
 (C) 1 એપ્રિલથી 8 એપ્રિલ
 (D) એક પણ નહિ

विभाग – 2

2 નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : (કોઈ પણ દસ)

- (1) 'જળ' જાળવણી માટેના છ ઉપાયો સૂચવો.
- (2) પર્યાવરણ અંગેની નીતિઓ જણાવો.
- (3) પુનઃપ્રામ ઉર્જા સ્ત્રોતના ભાવિ વિકલ્પો જણાવો.
- (4) હવા પ્રદૂષણના કારણો જણાવો.
- (5) પર્યાવરણ શિક્ષણનું સ્વરૂપ સ્પષ્ટ કરો.
- (6) રણ વિસ્તરણ અટકાવવા માટેના ઉપાયો જણાવો.
- (7) અતિવૃદ્ધિ અને અનાવૃદ્ધિના કારણો જણાવો.
- (8) ઓઝોન-સ્તરમાં છિદ્રો ઉત્પન્ન થવાનાં કારણો આપો.
- (9) એસિડ-વર્ફની અશરો જણાવો.
- (10) પર્યાવરણ શિક્ષણની સંકલનના સ્પષ્ટ કરો.
- (11) પર્યાવરણ જાગૃતિ માટેનો કોઈ એક કાર્યક્રમ સમજાવો.
- (12) કારપ્રવેશ થવાના ચાર કારણો સમજાવો.

3 નીચેનામાંથી કોઈ પણ પાંચ પ્રશ્નના ઉત્તર વિગતે લખો :

- (1) ધરતીકંપ : અર્થ, કારણો, અસરો.
- (2) પુનઃપ્રાપ્ય અને પુનઃઅપ્રાપ્ય ઉર્જાસ્તોતોની વિગતે ચર્ચા કરો.
- (3) પર્યાવરણને લગતા હાથ ધરાયેલા પ્રોજેક્ટ ક્યા-ક્યા છે ?
- (4) તમારી દાખિએ પર્યાવરણ શિક્ષણમાં શિક્ષકનો શાણો શો હોઈ શકે ?
- (5) ગ્રીન હાઉસ ઇંફેક્ટ વિશે ટૂંકનોંધ લખો.
- (6) પર્યાવરણ અને આરોગ્ય વચ્ચેનો સંબંધ સ્પષ્ટ કરો.
- (7) જમીન પ્રદૂષણ એટલે શું ? તે ઉદ્દ્દ્દ્વબ્દીના કારણો, અસરો અને ઉપાયો જણાવો.

ENGLISH VERSION

Instructions :

- (1) For section-I more than one answer are invalid.
- (2) Attempt all questions of SECTION-I.
- (3) Do not write irrelevant writing in SECTION-II.

SECTION – I

1 M.C.Q. : 20

- (1) Who used the word "Green House Effect" for the first time ?
(A) J. Fourier
(B) Collins Cobuild English Language Dictionary
(C) Marme
(D) None of the above
- (2) Where was the first time acid rain in India ?
(A) Delhi (B) Kanpur
(C) Mumbai (D) Pune
- (3) Silent Valley Project is situated in
(A) Karnataka (B) Kerala
(C) Ahmedabad (D) Nagaland
- (4) Which animal is registered in red data book ?
(A) Lion (B) Cheetah
(C) Tiger (D) Elephant
- (5) Which tool is used to forecast about "Tsunami" ?
(A) S.O.W.W.S. (B) S.S.W.W.S.
(C) W.W.S.S.S. (D) S.W.S.W.S.
- (6) "Environment is an external force which effects the human being" who said this ?
(A) Britanica Encyclopedia (B) E.J. Ross
(C) C.C. Park (D) ANSIASI
- (7) Which of the following is having the highest percentage in atmosphere ?
(A) Oxygen (B) Carbon dioxide
(C) Ozone (D) Helium

(17) How we teach environment education along with teaching of other subjects ?
(A) By black board work   (B) By introduction
(C) By co-relation   (D) All of the above

(18) Which of the following natural disaster cannot be forecasted ?
(A) Tsunami   (B) Flood
(C) Earthquakes   (D) All of these

(19) Which sphere acquire maximum portion of land ?
(A) Lithosphere   (B) Hydrosphere
(C) Atmosphere   (D) Biosphere

(20) "Wild life week" for wild life protection is celebrated during
(A) 1st October to 8th October
(B) 1st March to 8th March
(C) 1st April to 8th April
(D) None of the above

SECTION – II

2	Answer in short : (any ten)	20
(1)	Suggest six remedies for water conservation.	
(2)	Explain policies related to environment.	
(3)	Describe the future options for renewable energy resources.	
(4)	Explain the causes of air pollution.	
(5)	Clarify the structure of environmental education.	
(6)	Describe the solution for increasing in desert area.	
(7)	Explain the causes of flood and drought.	
(8)	What are the causes of depletion in ozone layer ?	
(9)	What are the effects of Acid rain ?	
(10)	Explain the concepts of environmental education.	
(11)	Explain any one programme for environmental awareness.	
(12)	Explain any four reasons for salinity ingress.	

3 Answer the following questions in detail : (any **five**) **30**

- (1) Earthquakes, meaning, reasons and effects.
- (2) Explain in detail about renewable and nonrenewable energy resources.
- (3) Which are the project have been done for environment ?
- (4) According to you what is the role of a teacher in environmental education.
- (5) Write a short note on Green House Effect.
- (6) Clarify the relation between Environment and Health.
- (7) What is Land pollution ? Discuss its reasons, effects and suggestion.
